

Prof. dr hab. Bożena Matyjas

Recenzja w postępowaniu habilitacyjnym dr Anny Seredyńskiej w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika dla komisji powołanej przez Radę ds. Stopni Naukowych Akademii Ignatianum w Krakowie

1. Informacje ogólne – przebieg kariery naukowo – zawodowej Habilitantki

Pani dr Anna Seredyńska posiada tytuł magistra pedagogiki, który uzyskała w 1995 roku na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Promotorem pracy pt. „Rola wspólnoty Ruchu Światło – Życie we wspieraniu rozwoju młodzieży” był prof. dr hab. Bronisław Urban. Habilitantka posiada także tytuł magistra i stopień doktora teologii. Pierwszy uzyskała w 1999 roku na Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie (obecnie to Uniwersytet Papieski), promotorem pracy magisterskiej pt. „Wpływ rodziny na rozwój życia religijnego młodzieży” był prof. dr hab. Jan Wal. Natomiast w 2004 roku – na Wydziale Teologicznym Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie uzyskała stopień naukowy doktora nauk teologicznych. Promotorem rozprawy pt. „Dynamika rekolekcji ignacjańskich w formacji duchowej młodzieży Ruchu Światło – Życie w Polsce” był prof. dr hab. Jan Machniak, recenzentami byli: prof. dr hab. Stanisław Urbański oraz prof. dr hab. Jerzy Wiesław Gogola OCD.

Habilitantka w 2014 roku uzyskała (z wyróżnieniem) tytuł magistra psychologii (klinicznej) w Szkole Wyższej Psychologii Społecznej w Katowicach. Pracę pt. „Znaczenie kreatywności w poziomie zaangażowania nauczycieli akademickich w pracę grupy psychodynamicznej superwizji koleżeńskej” napisała pod kierunkiem dra Borysława Paulewicza. Posiadane przez Habilitantkę dyplomy wskazują na dwie dziedziny tj. nauki społeczne (pedagogika, psychologia) oraz nauki humanistyczne tj. teologia, w obrębie których naukowo porusza się łącząc w prowadzonych przez siebie badaniach wymienione dyscypliny.

Praca zawodowa dr Anny Seredyńskiej – zaraz po ukończeniu studiów pedagogicznych, później kolejnych – związana jest z placówkami opiekuńczymi i edukacyjnymi, do których należy zaliczyć Dom Pomocy Społecznej w Krakowie, także w Krakowie: Zespół Szkół Mechanicznych, X Liceum Ogólnokształcące oraz Prywatne Liceum Ogólnokształcące. Pracę naukową Habilitantka podjęła w 2004 roku w Akademii Ignatianum w Krakowie – pracuje tam do dzisiaj. W latach 2005 – 2007 oraz w 2021 roku była także zatrudniona – na godziny zlecane

– w Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, natomiast w 2021 roku w Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II (zmiana nazwy wymienionej wcześniej uczelni).

Pani Anna Seredyńska – łącząc teorię naukową z praktyką – prowadzi od 2009 roku do dzisiaj prywatny gabinet psychoterapii, a od 2020 roku do dzisiaj podjęła współpracę (godziny zlecone) w Poradni Miłosierdzia w Krakowie – Łagiewnikach.

Analiza działalności naukowej i zawodowej w poszczególnych uczelniach, placówkach wskazuje na dużą aktywność Habilitantki w zakresie pedagogiki (religijnej, resocjalizacyjnej, opiekuńczej, zdrowotnej czy pedeutologii) w połączeniu z psychologią i teologią, co znajduje odzwierciedlenie w wykazie dorobku naukowego.

2. Ocena osiągnięcia naukowego wymienionego w Art. 219 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, ust. 1 pkt 2b

Jako osiągnięcie naukowe podlegające procedurze habilitacyjnej, w Autoreferacie przedłożonym przez Habilitantkę znalazła się monografia pt. „Wolontariusz hospicyjny w ujęciu tanatopedagogiki. Predyspozycje. Przygotowanie. Wyzwania wychowawcze” wydana przez Wydawnictwo Akademii Ignatianum w Krakowie w 2021 roku. Dzieło liczy 320 stron, w tym bogatą bibliografię (ss. 297 – 314). Recenzentami wydawniczymi byli: prof. dr hab. Józef Binnebesel oraz dr hab. Leon Szot, prof. UPJP II.

Prezentowana monografia ma charakter teoretyczno – empiryczny. W tego typu pracach formułowane są cele teoretyczne / poznawcze oraz cele praktyczne (formułowane na podstawie badań empirycznych). Celem teoretycznym – jak podkreśla Habilitantka w Autoreferacie - było poznanie jakie wyzwania wychowawcze w świetle literatury są stawiane przez tanatopedagogikę wolontariuszowi hospicyjnemu i jak przebiega wdrażanie tych wyzwań w praktyce. Natomiast celem praktycznym było przygotowanie diagnozy realizacji wyzwań, które stawia tanatopedagogika środowisku, jakim jest Hospicjum św. Łazarza w Krakowie, aby dzięki tej diagnozie można było zobaczyć, ocenić jakie działania są już podejmowane i co należy uczynić, by w pełniejszy sposób realizować działania wychowawcze i pomagać wolontariuszom hospicyjnym w rozwoju (cel eksploracyjny). Należy podkreślić stawianie w badaniach pedagogicznych celu teoretycznego, poznawczego oraz celu praktyczno – użytecznego jako zasadne, a nawet wskazane, ponieważ pedagogika jest nauką teoretyczną i

praktyczną. Uzyskana więc w badaniach diagnoza powinna służyć, być pomocna praktyce. Tak więc pani Anna Seredyńska wywiązała się z tego zadania we właściwy sposób.

Problematyka podjęta w monografii, a także przedstawiony w niej przedmiot analiz i badań są rzadko podejmowane w pedagogice. Uważam, że Autorka, prezentując problematykę wolontariuszy hospicyjnych w ujęciu tanatopedagogiki wniosła znaczący wkład w rozwój pedagogiki jako nauki o wychowaniu człowieka, w tym także tanatopedagogiki – łączącej interdyscyplinarną wiedzę o człowieku terminalnie chorym, cierpiącym, umierającym i podejmowanych wobec niego (głównie przez wolontariuszy) działań pedagogicznych, wychowawczych.

Recenzowana monografia złożona jest ze Wstępu, trzech rozdziałów, Zakończenia oraz Bibliografii. Struktura całości zarysowana w spisie treści zapowiada dzieło interesujące poznawczo, metodologicznie oraz empirycznie. Wskazuje także na typowe podejście stosowane w naukach pedagogicznych tj. przedstawienie podstaw teoretycznych podjętego w monografii zagadnienia, dalej założeń metodologicznych podjętych badań oraz analizę i interpretację otrzymanych wyników badań.

We Wstępie Autorka wprowadza czytelnika w problematykę podjętą w monografii zaczynając od motywacji osobistej podjęcia tematu: związek, praca wolontaryjna w Hospicjum św. Łazarza w Krakowie oraz znajomość dorobku naukowego prof. dr hab. Józefa Binnebesela – twórcy polskiej tanatopedagogiki oraz innych autorów podejmujących problematykę wolontariatu hospicyjnego. Wstęp zawiera opis przedmiotu pracy i badań własnych Autorki, cele: teoretyczny i empiryczny, główny problem badawczy. Habilitantka podkreśla, że swoje rozważania zawarte w monografii opiera na paradygmacie humanistycznym bliskim tanatopedagogice, a tutaj szczegółowo na założeniach antropologii chrześcijańskiej, ponieważ w jej ramach powstały pierwsze na świecie hospicja.

W dalszej części Wstępu opisana została – merytorycznie – struktura monografii: rozdział teoretyczny, metodologiczny oraz empiryczny. Krótka analiza zawartości poszczególnych rozdziałów (wraz z podrozdziałami) ujmuje zasadnicze zagadnienia w nich podjęte. Habilitantka podkreśliła na końcu rozważań zawartych we Wstępie, że opisując opiekę hospicyjną i paliatywną, korzystała z interdyscyplinarnej literatury: w pierwszym rzędzie psychologicznej, dalej – pedagogicznej (pedagogika opiekuńczo – wychowawcza) wymieniając w przypisach wielu autorów, do których się odwołuje. Warto dodać, że Autorka powołuje się także na wytyczne dotyczące opieki paliatywnej sformułowane przez Radę

Europy, rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie świadczeń gwarantowanych w ramach hospicjów w Polsce, a także na raporty i prace związane z wolontariatem.

Wstęp został napisany poprawnie pod względem naukowym, pedagogicznym. Znajdują się w nim wszystkie elementy, które powinna zawierać publikacja naukowa, o których napisałam powyżej.

Dalszą ocenę monografii zacznę od analizy merytorycznej rozdziału pierwszego, teoretycznego, który stanowi wprowadzenie do badań empirycznych. Uważam, że wszystkie rozdziały należy traktować jako integralną całość, dlatego rozdział teoretyczny powinien być w takim właśnie aspekcie oceniany. Rozdział pierwszy, stanowiący teoretyczne, naukowe wprowadzenie do badań empirycznych został zatytułowany: „Przygotowanie i wychowanie wolontariuszy hospicyjnych jako zadanie tanatopedagogiki” (ss. 21 – 114) i złożony jest z trzech podrozdziałów (rozbudowanych w wielu podpunktach). Habilitantka napisała we Wstępie, że w rozdziale pierwszym przedstawia podstawy teoretyczne związane z wyzwaniem wychowawczymi, jakie niesie wolontariat hospicyjny, prezentowanymi przez tanatopedagogikę. Problematyka ta została podjęta w trzech obszernych podrozdziałach: pierwszy zawiera rozważania dotyczące wolontariatu hospicyjnego jako szczególnego rodzaju posługi wolontariackiej, drugi charakteryzuje wolontariat hospicyjny wśród obszarów uprawiania tanatopedagogiki, natomiast trzeci opisuje wyzwania wychowawcze związane z przygotowaniem wolontariatu hospicyjnego.

Pierwszy podrozdział, złożony z siedmiu podpunktów, zawiera opis następujących zagadnień: opieka hospicyjna i paliatywna, specyfika hospicjum jako miejsca posługi wolontariackiej, pojęcie wolontariusza, wolontariusza hospicyjnego oraz wolontariatu w pedagogice, preferowane cechy osobowe u wolontariusza hospicjum, motywacje w posłudze wolontariusza, kompetencje wolontariusza hospicyjnego. Wszystkie wyróżnione zagadnienia tworzą jasną, logiczną całość poświęconą wolontariatowi hospicyjnemu rozumianemu jako posługa wolontariuszy. Autorka opisuje tutaj, porównuje opiekę hospicyjną i paliatywną – definiuje je w oparciu o literaturę – przedstawiając własne stanowisko w tej sprawie. Wyjaśnione tutaj także zostało pojęcie wolontariusza hospicyjnego, jego cechy, motywacje podjęcia tego typu działania, kompetencje. Rozważania zawarte w pierwszym podrozdziale są dobrze napisane pod względem naukowym, przedstawiają dobrą argumentację dokonaną w oparciu o bogatą, interdyscyplinarną literaturę w tym zakresie. Habilitantka prowadzi rozważania akcentując swoje stanowisko w ujmowaniu danego zagadnienia. Znajduje to

odzwierciedlenie m. in. w autorskich zestawieniach tabelarycznych podsumowujących dane rozważania.

W drugim podrozdziale opisany został wolontariat hospicyjny wśród obszarów uprawiania tanatopedagogiki. Złożony on jest z pięciu punktów, w których poruszone zostały takie zagadnienia jak: tanatopedagogika jako subdyscyplina pedagogiki, zakres zainteresowań tanatopedagogiki, cele ogólne i szczegółowe tanatopedagogiki oraz przygotowanie wolontariuszy hospicyjnych wśród zadań pedagogiki. Opisując tanatopedagogikę Autorka przytacza definicję tej subdyscypliny pedagogiki Józefa Binnebesela, która jest kluczowa dla dalszych rozważań. Brzmi ona następująco: „Tanatopedagogikę można rozumieć jako subdyscyplinę pedagogiki zajmującą się szeroko rozumianym procesem umierania i śmierci w kontekście wychowania, opieki i terapii pedagogicznej” (s. 75). Autorka wyczerpująco przedstawia zakres zainteresowań tanatopedagogiki, jej cele, a także proces przygotowania wolontariuszy hospicyjnych jako jedno z zadań tej subdyscypliny pedagogicznej. Również i w tym podrozdziale, tak jak i poprzednim, rozważania Autorki są interesujące poznawczo, przedstawiane tutaj treści są napisane w oparciu o specjalistyczną, dostępną w Polsce (także zagraniczną) literaturę przedmiotu. Widoczne jest dobre rozeznanie Habilitantki w poruszanych tutaj kwestiach oraz interesujące naukowo rozważania własne.

Podrozdział trzeci dotyczy wyzwań wychowawczych związanych z przygotowaniem wolontariusza hospicyjnego. Złożony jest z pięciu podpunktów, w których omówione zostały takie zagadnienia jak: przygotowanie wolontariuszy hospicyjnych na świecie, przygotowanie wolontariuszy hospicyjnych w historii Hospicjum św. Łazarza w Krakowie, realizacja zadań sugerowanych przez tanatopedagogikę w programie przygotowania i posłudze wolontariusza hospicyjnego, a także definicje związane z tematem pracy, takie jak: wychowanie (także osób dorosłych), tanatopedagogika, hospicjum, wolontariat, wolontariusz czy wolontariat hospicyjny. Ponadto zdefiniowano tutaj także w odniesieniu do wolontariuszy ich cechy osobowe, motywacje i kompetencje, które wiążą się pośrednio z przedmiotem pracy, ale ich wyjaśnienie było niezbędne przed sformułowaniem problemów badawczych oraz analizą otrzymanych wyników badań.

Zawartość merytoryczną rozdziału pierwszego, teoretycznego oceniam pozytywnie, ponieważ Autorka przedstawiła w nim w sposób syntetyczny (autorsko) wiedzę, która stanowi podstawę podjętych w pracy / monografii badań, w tym także ich założeń metodologicznych. Analiza i interpretacja podjętych tutaj zagadnień prowadzona jest na dobrym poziomie merytorycznym, z dobrą naukową argumentacją poruszanych kolejno zagadnień. Na uwagę

zasługują także źródła, z których Habilitantka korzystała. Są one reprezentatywne dla charakteryzowanych zagadnień oraz interdyscyplinarne.

W rozdziale drugim omawianej monografii znajdują się podstawowe założenia metodologiczne badań empirycznych dotyczących przygotowania wolontariuszy Hospicjum św. Łazarza w Krakowie w latach 2012 – 2019) (ss. 115 – 136). Struktura tego rozdziału jest charakterystyczna dla prac z zakresu pedagogiki. Znajduje się tutaj osiem podrozdziałów, w których omówione zostały takie elementy procedury badań jak: przedmiot i cel badań, problematyka badawcza, zmienne i wskaźniki, definiowanie zmiennych, metoda, technika i narzędzie badawcze, grupa badana i teren badań oraz organizacja badań. Głównym problemem badawczym jest pytanie: W jakim stopniu wolontariusze Hospicjum św. Łazarza w Krakowie odpowiadają na wyzwania wychowawcze wolontariatu postawione przez tanatopedagogikę? Problem ten został uszczegółowiony poprzez sformułowanie ośmiu problemów szczegółowych zawartych w pytaniach o cechy osobowe kandydatów na wolontariuszy, ich motywacje, kompetencje, związek pomiędzy cechami, motywacjami i kompetencjami badanych a ich gotowością do towarzyszenia chorym i umierającym w hospicjum domowym, cechy, motywacje i kompetencje badanych wskazujące na ich zdolność do refleksji nad wartościami związanymi z cierpieniem i umieraniem (troska, intymność, współczucie, delikatność), związek pomiędzy cechami, motywacjami i kompetencjami a ich umiejętnością rozmowy o lęku, śmierci i umieraniu, zależność pomiędzy pozostawianiem kandydata w posłudze wolontariackiej z jego przygotowaniem do tej posługi, a także zależność pomiędzy wytrwałością w posłudze kandydata na wolontariusza a jego wiekiem. Wymienione problemy miały charakter pytań dopełnienia, które pozwoliły zgłębić różne aspekty związane z realizacją wyzwań wychowawczych w planowaniu przygotowania wolontariuszy Hospicjum św. Łazarza w Krakowie. Należy dodać, że w metodologii nie zostały sformułowane hipotezy, ponieważ były to badania diagnostyczne, które nie wymagały przeprowadzenia takiego zabiegu – mogłoby to sugerować konkretne wyniki (E. Babbie). Wyróżnione zostały także trzy rodzaje zmiennych, tj. zmienne zależne (cechy wolontariuszy: potrzeby, preferowane wartości, ekstrawersja, psychotyczność, neurotyczność, samoocena, dojrzałość osobowa, mechanizmy obronne, a także wytrwałość w posłudze, motywacje badanych oraz ich kompetencje emocjonalne i społeczne), zmienna niezależna (realizowane w przygotowaniu wolontariuszy wymagania wychowawcze stawiane przez tanatopedagogikę kandydatom na wolontariuszy hospicyjnych) oraz zmienne pośredniczące (wiek, płeć, wykształcenie). Do wyróżnionych zmiennych – oprócz zmiennych pośredniczących – przyporządkowane były wskaźniki

przedstawione w sposób przejrzysty w formie tabeli; wynikały one ze stosowanych w badaniach narzędzi. Habilitantka przedstawiła także w formie tabelarycznej definicje wyróżnionych zmiennych w odniesieniu do literatury przedmiotu i wykorzystanych w badaniach narzędzi. Szczegółowo (tabela 10) wyróżnione i zdefiniowane zostały mechanizmy obronne wymienione w autorskim narzędziu badawczym, które wykorzystane zostało w badaniach wolontariuszy. Należy dodać, że badane zmienne zależne i ich wskaźniki miały głównie charakter psychologiczny (Habilitantka posiada w tym zakresie kompetencje formalne), natomiast zmienna niezależna posiadała charakter pedagogiczny i została ona w sposób kompetentny wywskaźnikowana i zdefiniowana.

Metodą badań była stosowana w pedagogice metoda sondażu diagnostycznego, technikami były: ankieta i wywiad, natomiast narzędzia badawcze stanowiły kwestionariusze (standaryzowane). W podrozdziale szóstym scharakteryzowana została grupa badana (318 kandydatów na wolontariuszy) pod względem płci, wieku, wykształcenia, stanu cywilnego, kursu dla wolontariuszy z danego roku. Natomiast w rozdziale siódmym znajduje się opis i organizacja badań w Hospicjum św. Łazarza w Krakowie.

Podsumowując rozdział metodologiczny można stwierdzić, że został on napisany poprawnie, tj. w oparciu o tok postępowania wykorzystywany w badaniach pedagogicznych. Wszystkie wymienione elementy zostały opisane logicznie, przejrzysto i precyzyjnie. Trafne poprawne merytorycznie i metodologicznie było w mojej ocenie sformułowanie przedmiotu i celów badań, problemu głównego oraz problemów szczegółowych, wyróżnienie zmiennych i ich wskaźników czy dobór metody, technik i narzędzi badawczych wykorzystanych w badaniach własnych.

Rozdział trzeci monografii (ss. 137 – 290) zawiera analizę badań dotyczących kandydatów na wolontariuszy hospicyjnych w latach 2012 – 2019 wobec wymagań wolontariatu. Jest to bardzo obszerny rozdział złożony z jedenastu rozbudowanych punktów. Poruszane tutaj zagadnienia odnoszą się do problemów sformułowanych w rozdziale metodologicznym. Omówione zostały kolejno wyniki badań dotyczące:

- 1) cech osobowych kandydatów na wolontariuszy (potrzeby, wartości, ekstrawersja, psychotyczność i neurotyczność, dojrzałość osobowa, poziom mechanizmów obronnych, samoocena, profil osobowościowy) oraz sformułowanych na ich podstawie implikacji pedagogicznych,

- 2) motywacji kandydatów na wolontariuszy wraz z implikacjami pedagogicznymi wynikającymi z otrzymanych wyników badań,
- 3) kompetencji kandydatów na wolontariuszy wraz z implikacjami pedagogicznymi sformułowanymi na podstawie otrzymanych wyników badań,
- 4) cech, motywacji i kompetencji kandydata na wolontariusza a jego gotowością do towarzyszenia całej rodzinie w hospicjum domowym, plus implikacje pedagogiczne wynikające z badań w tym zakresie,
- 5) cech kandydatów na wolontariuszy wskazujących na ich zdolność refleksji nad wartościami związanymi z cierpieniem i umieraniem (troska, intymność, współczucie, delikatność) oraz implikacji pedagogicznych dotyczących omówionych wyników badań,
- 6) cech, motywacji i kompetencji kandydata na wolontariusza a jego umiejętnością rozmowy o lęku, śmierci i umieraniu (potrzeby i niewerbalizowany lęk, preferowane wartości i niewyrażony lęk, ekstrawersja, psychotyczność i neurotyczność a niewerbalizowany lęk, dojrzałość osobowa a lęk, mechanizmy obronne a lęk, kompetencje emocjonalne i społeczne a niewerbalizowany lęk, samoocena a niewerbalizowany lęk, motywacje do posługi a lęk niewerbalizowany); na końcu rozważań znajdują się implikacje pedagogiczne sformułowane na podstawie otrzymanych wyników badań,
- 7) zależności pomiędzy pozostaniem kandydata na wolontariusza w posłudze a jego przygotowaniem do niej (potrzeby i ich wytrwanie w posłudze, preferowane wartości a wytrwałość w posłudze, ekstrawersja, neurotyczność i psychotyczność a wytrwanie w posłudze, dojrzałość osobowa a wytrwałość w posłudze, mechanizmy obronne a wytrwałość w posłudze, kompetencje społeczne i emocjonalne a wytrwałość w posłudze, motywacja a wytrwałość w posłudze, ograniczenia jako zasoby a wytrwałość w posłudze) oraz sformułowanych na podstawie przedstawionych wyników badań implikacji pedagogicznych,
- 8) wytrwałości w posłudze a wiekiem kandydatów na wolontariuszy oraz sformułowanych na tej podstawie implikacji pedagogicznych,
- 9) dyskusji wyników z literaturą,
- 10) podsumowania wyników i wniosków,
- 11) wniosków pedagogicznych.

Przedstawione powyżej zagadnienia zawarte zostały w poszczególnych rozdziałach bardzo przejrzystie. Dobrze oceniam ich wartość poznawczą. Otrzymane w danym

zakresie wyniki badań przedstawiane są w formie opisowej oraz statystycznej. Statystyka jest tutaj mocno zaakcentowana – wykorzystano w analizie badań wiele testów statystycznych (metoda statystyki opisowej), techniki porównywania danych: test Studenta, test ANOVA, test Manna – Whitnego, test Kruskala – Wallisa, a także techniki korelacyjne: test r – Pearsona, test rho – Spirmana, test chi – kwadrat, techniki badania normalności rozkładu: test Shapiro – Wilka, Kolmogorowa – Smirnowa oraz test badający moc stosowanych testów. Należy stwierdzić, że liczba wykorzystanych testów jest imponująca, a analiza otrzymanych wyników wskazuje, że wszystkie one były wykorzystane w analizie danych w sposób właściwy i zasadny.

Na uwagę zasługuje formułowanie – na końcu każdego punktu dotyczącego danego zagadnienia – implikacji pedagogicznych w odniesieniu do zadań tanatopedagogiki oraz dyskusja otrzymanych przez Autorkę wyników z literaturą. Język i argumentacja naukowa tutaj zaprezentowane są na dobrym poziomie merytorycznym. Dobrze pod względem merytorycznym należy ocenić także podsumowanie wyników i wnioski oraz sformułowane na końcu wnioski pedagogiczne. Habilitantka odpowiada tutaj na postawione w części metodologicznej problemy badawcze. We Wnioskach pedagogicznych – w formie tabelarycznej – przedstawione zostały cele i zadania tanatopedagogiki oraz sugestie płynące z badań. Autorka uczyniła to kompetentnie, wykazując dużą wiedzę w tym zakresie oraz własne doświadczenia wynikające z pracy z wolontariuszami w Hospicjum w Krakowie. W tej części rozważań odniosła się także do problemu głównego stwierdzając, że wolontariusze Hospicjum św. Łazarza w Krakowie odpowiadają na wyzwania postawione przez tanatopedagogikę w stopniu wysokim. To cenny wniosek dla teoretyków i praktyków z zakresu pedagogiki i tanatopedagogiki.

Jeszcze kilka zdań na temat zamieszczonej na końcu monografii bibliografii. Autorka wykorzystwała wiele publikacji (pozycji zwartych, artykułów, aktów prawnych, netografii), które przyporządkowała do siedmiu obszarów tematycznych. Znalazły się tutaj:

- 1) tanatopedagogika, pedagogika społeczna, pedagogika opiekuńcza, wolontariat, wolontariat hospicyjny,
- 2) pedagogika ogólna, kompetencje zawodowe, kompetencje pedagoga,
- 3) psychologia społeczna, psychologia ogólna,
- 4) akty prawne,
- 5) metodologia,

- 6) netografia,
- 7) inne (nagranie wykładu).

Bibliografia jest zatem interdyscyplinarna, wyczerpująca, zawiera pozycje w języku polskim i angielskim.

Reasumując: recenzowana monografia ma dużą wartość poznawczą, metodologiczną, empiryczną i praktyczną – użyteczną. Wskazuje na dobre przygotowanie merytoryczne Habilitantki do badań empirycznych. Umiejętnie połączona została wiedza z wielu dyscyplin naukowych: pedagogiki, tanatopedagogiki, psychologii. Monografia stanowi w mojej ocenie ważny wkład do pedagogiki jako nauki o wychowaniu człowieka (także dorosłego). Habilitantka stworzyła dzieło oryginalne w sposobie ujęcia przedmiotu badań, metodologii (w tym doborze wielu standaryzowanych narzędzi badań), a także analizy (merytorycznej, statystycznej) otrzymanych wyników badań.

Monografia wskazana przez Habilitantkę jako główne osiągnięcie naukowe, spełnia w mojej ocenie, warunki stawiane pracom awansowym z pedagogiki, co starałam się potwierdzić sformułowanymi wcześniej ocenami cząstkowymi.

3 .Ocena pozostałych osiągnięć badawczych przedstawionych przez Habilitantkę

W wykazie osiągnięć naukowo – badawczych znajduje się 21 artykułów w czasopismach parametrycznych (9 artykułów w innych czasopismach) – głównie pedagogicznych, 22 rozdziały w opracowaniach naukowych pod redakcją, 5 rozdziałów w publikacjach konferencyjnych recenzowanych, a także 10 monografii autorskich z zakresu pedagogiki, psychologii, teologii. Reasumując Habilitantka otrzymała za wymienione publikacje łącznie 730 punktów: 477 pkt. dotyczy artykułów w czasopismach punktowanych, 88 pkt. za rozdziały w pracach zbiorowych oraz 165 pkt. za monografie recenzowane. Jeśli chodzi o cytowania to wynoszą one $h - index = 3$ (stan na 20.09. 2022 rok) – są to dane Google Scholar; Habilitantka wymieniła także w Autoreferacie ponad 20 cytowań jej publikacji przez polskich autorów.

Jak wynika z Autoreferatu Habilitantki (s.17): całość dorobku związanego z pracą naukową została podzielona w zależności od subdyscyplin, którymi się zajmowała. Są to zatem publikacje związane z pedagogiką religijną, pedagogiką resocjalizacyjną, pedeutologią oraz pedagogiką opiekuńczą, zdrowotną i tanatopedagogiką. W dorobku w zakresie pedagogiki religijnej znajdują się 2 monografie (w tym doktorat) oraz 4 artykuły. Należy dodać, że

publikacje z teologii (doktorat z tej dyscypliny) związane były także z pedagogiką. Dorobek _habilitacyjny w zakresie pedagogiki resocjalizacyjnej to artykuły dotyczące przemocy, także przemocy w rodzinie (8 artykułów) oraz diagnostyki narzędzi pedagogiczno – psychologicznych (1 monografia, 1 artykuł). Kolejny obszar naukowy, którym zajmowała się Habilitantka to pedeutologia: wypalenie w zawodzie pedagoga, nauczyciela – 6 artykułów, 3 monografie, dydaktyka związana z pracą ze studentami – 2 artykuły, przygotowanie pedagogów do ich zawodu, mechanizmy obronne, potrzeby i wartości – 3 artykuły, transgresja – 4 artykuły, zdrowie duchowe terapeuty – 1 artykuł). W tej grupie tematycznej znalazły się także artykuły przedstawiające koncepcję włoskiego pedagoga A. Cencini' ego – 4 artykuły oraz publikacje związane z tematem superwizji koleżeńskiej – 3 artykuły, 2 rozdziały w monografii. Dorobek w zakresie pedeutologii ma charakter psychologiczny i pedagogiczny – wiedza z tych dwóch dyscyplin jest umiejętnie łączona przez Habilitantkę nie tylko w jej analizie teoretycznej, ale i badań pedagogicznych.

Kolejny obszar badawczy jakim zajmuje się Habilitantka naukowo dotyczy pedagogiki opiekuńczej, zdrowotnej oraz tanatopedagogiki – 6 artykułów, referaty przedstawione na konferencjach naukowych (publikacja jednego z nich w czasopiśmie pedagogicznym), 1 rozdział w monografii, 1 monografia.

Można stwierdzić, że od 2015 roku dorobek naukowy Habilitantki związany jest przede wszystkim z subdyscypliną pedagogiki jaką jest pedagogika opiekuńcza. Część tego dorobku dotyczy przygotowania wolontariuszy hospicyjnych, dlatego problematyka ta jest łączona z tanatopedagogiką oraz pedagogiką zdrowia. Natomiast zainteresowania naukowe i eksploracje badawcze powiązane są z psychoterapią oraz diagnozą i sytuują się w subdyscyplinie jaką jest pedagogika resocjalizacyjna. Z kolei analizy powiązane z przygotowaniem pedagoga do profesjonalnej pracy dotyczą obszaru pedeutologii. Publikacje Habilitantki związane były także z pedagogiką religijną.

Warto dodać, że w/w. problematykę Habilitantka przedstawiała na konferencjach naukowych: 16 międzynarodowych, 11 ogólnopolskich.

Reasumując chciałabym podkreślić, że dorobek naukowy Habilitantki obejmuje różnorodne obszary tematyczne związane z pedagogiką. Powiązany jest także wyraźnie z psychologią i teologią, ale z naciskiem na ujęcie pedagogiczne. Habilitantka prawie od 8 lat zajmuje się nowym tematem badawczym dotyczącym wolontariatu i wolontariuszy w hospicjum. Jej kontakt z Hospicjum św. Łazarza w Krakowie sięga 2004 roku, kiedy skończyła tam kurs

wolontariuszy – opiekunów chorych i podjęła wtedy posługę. Wpływ na podjęcie nowego tematu badawczego należy także łączyć z zainteresowaniem Habilitantki tanatopedagogiką i dorobkiem w tym zakresie prof. dra hab. Józefa Binnebesela.

4. Ocena dorobku dydaktycznego i działalności organizacyjnej oraz popularyzacja nauki lub sztuki

Habilitantka posiada spore osiągnięcia dydaktyczne, przez siedemnaście lat pracy dydaktycznej prowadziła 24 przedmioty, w tym cztery opcjonalne, które samodzielnie opracowała. Wśród tych przedmiotów należy wymienić m.in. Metody pracy opiekuńczo-wychowawczej, Pedagogikę porównawczą, Pedagogikę resocjalizacyjną, Rozpoznanie przemocy w rodzinie, Superwizję w pracy pedagoga, Warsztaty wychowawcy młodzieży niedostosowanej, Podstawy diagnozy psychopedagogicznej, Wypalenie zawodowe u pedagogów – warsztaty i inne. Obecnie Habilitantka prowadzi na Wydziale Pedagogicznym Akademii Ignatianum w Krakowie m.in. takie przedmioty jak: Superwizja pracownika socjalnego, Psychologia kliniczna z psychopatologią, Podstawy diagnozy psychopedagogicznej, Diagnoza funkcjonalna oraz Psychologia kliniczna i rozwojowa, a także Psychopatologia dzieci i młodzieży na studiach podyplomowych.

Poza Akademią Ignatianum przez dwa lata (2009-2011) prowadziła na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jana Pawła II w Krakowie przedmiot – Wychowanie – formacja – towarzyszenie. Wzrastanie ku dojrzałości chrześcijańskiej o. Amedeo Cenciniego. Natomiast w roku akademickim 2021/2022 prowadziła na tym Uniwersytecie takie przedmioty jak: Podstawy psychoprofilaktyki oraz Interwencję kryzysową w sytuacji choroby. Habilitantka prowadzi także wykłady dotyczące formacji psychologicznej dla Sióstr Klarysek w Krakowie.

Habilitantka – w ramach pracy dydaktycznej- prowadziła kilkakrotnie warsztaty dla wolontariuszy Hospicjum św. Łazarza w Krakowie. Warsztaty te dotyczyły wypalenia zawodowego oraz treningu interpersonalnego. Należy dodać, że od 2012 roku prowadzi ona rozmowy wstępne na wolontariuszy w tym hospicjum.

Do innych osiągnięć dydaktycznych Habilitantki należy zaliczyć promotorstwo prac dyplomowych: licencjackich (66 osób) oraz magisterskich (32 osoby) oraz recenzowanie prac licencjackich (93) i magisterskich (14).

Jeżeli chodzi o popularyzację nauki to należy tutaj wymienić wiele aktywności Habilitantki: to różnego typu wykłady, wystąpienia (np. na Chrześcijańskim Forum Pracowników Nauki), uczestnictwo w Dniach Młodzieży i prezentacja na nich pracy wolontariusza hospicyjnego, przygotowanie (współautorstwo) artykułu do czasopisma „Mogilski Krzyż” i inne. Należy tutaj także wymienić organizację konferencji (np. Ochrona dziecka przed przemocą, Wolontariat hospicyjny – praca darmowa czy bezinteresowna?). W ramach pracy dydaktyczno – organizatorskiej należy także wymienić udział w przygotowaniu dokumentu poświęconemu przeciwdziałaniu w szkołach prowadzonych przez Kościół katolicki w Polsce oraz przygotowanie ekspertyzy dokumentów związanych z profilaktyką przemocy seksualnej w placówkach opiekuńczo – wychowawczych prowadzonych przez Kościół katolicki na terenie diecezji i zakonów w Polsce.

Należy dodać, że Habilitantka za swoją pracę naukową, dydaktyczno – organizatorską otrzymała w 2017 roku nagrodę Rektora Akademii Ignatianum.

Reasumując: wymienione osiągnięcia dydaktyczne, organizacyjne, w tym współpracę ze środowiskiem oceniam pozytywnie. Tych aktywności jest wiele i wszystkie są powiązane z zainteresowaniami naukowo – badawczymi Habilitantki. Łączy ona w przedstawionych aktywnościach przygotowanie teoretyczne (psychologia, pedagogika, teologia) z praktyką. Dodam, że ciągle podnosi ona także swoje kwalifikacje – ukończyła np. studia podyplomowe (4- letnie) z dziedziny psychoterapii Psychodynamicznej (Kraków 2010), studia podyplomowe: Psycholog jako biegły sądowy w postępowaniu karnym i cywilnym (Kraków 2020), kurs diagnozy przy pomocy narzędzia MMPI oraz kurs z zakresu filmoterapii : Filmoterapia w edukacji i terapii uczniów, w ramach Studium Prawa Autorskiego. W ramach podnoszenia swoich kwalifikacji statystycznych niezbędnych do analizy badań Habilitantka ukończyła także kilka kursów organizowanych przez firmę StatSoft Polska.

Konkluzja

Moja ocena głównego osiągnięcia naukowego jest pozytywna. Jest to dzieło oryginalne w zakresie teoretycznego i interdyscyplinarnego przedstawienia problematyki wolontariatu, wolontariusza hospicyjnego w ujęciu tanatopedagogiki w zakresie predyspozycji, przygotowania oraz wyzwań wychowawczych. Wysoko oceniam także interesujące poznawczo i metodologicznie założenia badawcze oraz analizę i interpretację wyników badań własnych. Wnioski z badań mogą być przydatne nie tylko teoretykom, ale i praktykom pedagogiki jako

nauki o wychowaniu człowieka. Prezentowana monografia spełnia wymogi stawiane pracom awansowym z pedagogiki. Pozytywnie oceniam także pozostałe osiągnięcia naukowe: monografie, artykuły w czasopismach, teksty / rozdziały w opracowaniach pod redakcją, uczestnictwo w konferencjach i projektach badawczych, jak też dodatkowy dorobek w zakresie działalności dydaktycznej, organizatorskiej, popularyzatorskiej, które wskazują na duży wkład Habilitantki w rozwój pedagogiki. Waga podjętej problematyki, zarówno w monografii, jak i pozostałych publikacjach jest znacząca w aspekcie pedagogicznym.

Habilitantka spełnia większość kryteriów stawianych osobom aspirującym o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Wnioskuje zatem o nadanie jej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika, ponieważ spełnia ona w mojej ocenie wymogi stawiane habilitantom w Ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tj. Dz.U.2023 poz 742 z późniejszymi zmianami). Konkludując – wnioskuje do Rady ds. Stopni Naukowych Akademii Ignatianum w Krakowie o nadanie dr Annie Seredyńskiej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika.

B. Matyjas